

Κάτω Νεοχώριο

Περίληψη :

Χωριό παραθαλάσσιο στο μυχό του κόλπου της Πανόρμου και στον πορθμό της Κυζικηνής χερσονήσου. Χτίστηκε από κατοίκους του Άνω Νεοχωρίου γύρω στο 1850. Αρκετοί από τους κατοίκους ήταν Καραμανλήδες.

Άλλες Ονομασίες

Κάτω Νεοχώριο – Καινούργιο Χωριό, Αζαği Yarıci Kõy (σημ. ονομασία)

Γεωγραφική Θέση

βορειοδυτική Μικρά Ασία

Ιστορική Περιοχή

Βιθυνία, Κύζικος

Διοικητική Υπαγωγή

καϊμακαμλίκι Αρτάκης, μουτεσαφιλικί Μπαλούκεσερ, βιλαέτι Προύσας

Γεωγραφικές Συντεταγμένες

1. Ανθρωπογεωγραφία

Χωριό παραθαλάσσιο στο μυχό του κόλπου της [Πανόρμου](#) και στον ισθμό της [Κυζικηνής χερσονήσου](#), 8 χλμ. βορειοδυτικά της Πανόρμου. Ήταν χτισμένο έξω από τα νοτιοανατολικά τείχη της [αρχαίας Κυζίκου](#). Η ονομασία Κάτω Νεοχώριο του δόθηκε για να ξεχωρίζει από γειτονικό οικισμό με την ονομασία Άνω Νεοχώριο. Εξάλλου χτίστηκε από κατοίκους του Άνω Νεοχωρίου γύρω στο 1850 (το Άνω Νεοχώριο πρέπει να ιδρύθηκε περί το 1700). Η τουρκική ονομασία και για το Άνω και για το Κάτω Νεοχώριο μαζί ήταν Γιαπιτζί Κιοϊ (Yarıci köy), ενώ μόνο το Κάτω Νεοχώριο λέγονταν Αζαği (= κάτω) Yarıci köy, ονομασία που διατηρεί και σήμερα. Στις αρχές του εικοστού αιώνα το χωριό κατοικούνταν από 120 χριστιανικές οικογένειες.¹ Οι οικογένειες αυτές ως επί το πλείστον θεωρούνταν ντόπιες, υπήρχαν όμως και αρκετές που κατάγονταν από διάφορες περιοχές της τότε Οθωμανικής Αυτοκρατορίας: τη Μακεδονία, τη Βουλγαρία, ενώ αρκετοί ήταν και [Καραμανλήδες](#) (από την περιοχή του [Ικονίου](#)).

2. Διοικητική δομή – Εκκλησιαστική εξάρτηση – Θρησκεία – Εκπαίδευση

Σύμφωνα με τα στοιχεία που διαθέτουμε για τις αρχές του 20ού αιώνα, το Κάτω Νεοχώριο υπαγόταν διοικητικά στο [καϊμακαμλίκι](#) της Αρτάκης, το οποίο με τη σειρά του ανήκε στο [μουτεσαφιλικί](#) του [Μπαλούκεσερ](#) του [βαλιλικιού](#) της [Προύσας](#). Υπήρχε στο χωριό ένας [μουχτάρης](#), τον οποίο αναδείκνυαν σε ετήσια βάση οι πλούσιοι προεστοί του χωριού, όπως και [εφοροεπιτροπή](#), η οποία ήταν υπεύθυνη για τη διαχείριση των υποθέσεων που αφορούσαν το σχολείο και την εκκλησία. Η μοναδική εκκλησία του χωριού ήταν αφιερωμένη στη Ζωοδόχο Πηγή. Η κοινότητα εκκλησιαστικά υπαγόταν στη [μητρόπολη Κυζίκου](#), η οποία είχε έδρα την Αρτάκη. Το σχολείο ήταν τετρατάξιο μεικτό με ένα δάσκαλο.

3. Στοιχεία Οικονομίας – Εγκατάσταση στην Ελλάδα

Οι κάτοικοι του οικισμού ασχολούνταν κυρίως με την αμπελουργία, τη σηροτροφία και τα σπωροκηπευτικά.

Κάτω Νεοχώριο

Αρκετοί επίσης εργάζονταν στα λατομεία γρανίτη που υπήρχαν στην ευρύτερη περιοχή της Κυζίκου. Μετά τη [Μικρασιατική Καταστροφή](#) εγκαταστάθηκαν στο Λαγκαδά Θεσσαλονίκης.

1. Η στατιστική του Οικουμενικού Πατριαρχείου για το 1905 αναφέρει για το Κάτω Νεοχώριο τον αριθμό των 360 κατοίκων, όλων χριστιανών, βλ. *Ημερολόγιον των Εθνικών Φιλανθρωπικών Καταστημάτων Κωνσταντινουπόλεως του έτους 1906* (Κωνσταντινούπολη 1905), σελ. 180. Ο Κοντογιάννης Π., *Γεωγραφία της Μικράς Ασίας. Φυσική σύστασις της χώρας, πολιτική γεωγραφία, φυσικός πλούτος* (Αθήνα 1921), σελ. 267, αναφέρει 400 κατοίκους, αριθμό που υιοθετεί και η Σία Αναγνωστοπούλου. Αναγνωστοπούλου, Σ., *Μικρά Ασία, 19ος αι. - 1919. Οι ελληνορθόδοξες κοινότητες: από το μιλλέτ των Ρωμιών στο ελληνικό έθνος* (Αθήνα 1997), πίνακες.

Βιβλιογραφία :

	Κοντογιάννης Π. , <i>Γεωγραφία της Μικράς Ασίας. Φυσική σύστασις της χώρας, πολιτική γεωγραφία, φυσικός πλούτος</i> , Αθήνα 1921
	Μακρής Κ. , "Τα χωριά και τα μοναστήρια της Κυζικηνής χερσονήσου", <i>Μικρασιατικά Χρονικά</i> , 8, 1959, 129-172
	Σγουριδής Γ. , <i>Η Πέραμος της Κυζίκου. Ιστορία – Λαογραφία – Χρονικά – Αναμνήσεις</i> , Σύλλογος Περαιμίων-Κυζικηνών, Αθήνα 1968
	Αναγνωστόπουλος Α. , <i>Γεωγραφία της Ανατολής. 1: Φυσική κατάσταση της Ανατολής</i> , Αθήνα 1922

Δικτυογραφία :

	Καπίδαğ online http://www.kapidag.com/
--	---

Γλωσσάριο :

	βιλαέτι (βαλιλίκι), το Η ανώτατη βαθμίδα της διοίκησης στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, η οποία αφορούσε μεγάλες διοικητικές περιοχές. Οι μεγάλες επαρχίες της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ονομάζονταν αρχικά εγιαλέτ. Η νέα διαίρεση του 1864 εισήγαγε τον όρο βιλαγιέτ (vilayet), κατά αντιστοιχία προς το γαλλικό διοικητικό όρο département, μικρότερης όμως έκτασης. Ο διοικητής του βιλαετιού ονομαζόταν βαλής και είχε εκτεταμένες δικαιοδοσίες.
	καϊμακαμλίκι, το Οθωμανική διοικητική μονάδα που αντικατέστησε τον καζά στην Ύστερη Οθωμανική περίοδο, μετά τη διοικητική μεταρρύθμιση του 1864.
	μουτεσαριφλίκι, το Οθωμανική διοικητική μονάδα μεσαίου μεγέθους που αντικατέστησε το σαντζάκι κατά την Ύστερη Οθωμανική περίοδο, μετά τη διοικητική μεταρρύθμιση του 1864.
	μουχτάρης, ο Αιρετός κοινοτικός υπάλληλος, ο επικεφαλής της κοινότητας σε επίπεδο χωριού ή συνοικίας.
	σχολική εφορεία, η Η σχολική εφορεία αποτελούνταν από μέλη είτε εκλεγμένα από την κοινότητα είτε ορισμένα από επιτροπή, τα οποία είχαν υποχρέωσή τους να φροντίζουν για τη σωστή λειτουργία των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.

Πηγές

Κάτω Νεοχώριο

Αρχείο Προφορικής Παράδοσης Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών, φάκ. Β 27.

Ημερολόγιον των Εθνικών Φιλανθρωπικών Καταστημάτων Κωνσταντινουπόλεως του έτους 1906 (Κωνσταντινούπολη 1905).